

Väyläviraston lausuntopyyntö: Valtion väyläverkon investointiohjelma vuosille 2025-2032, luonnos 17.11.2023

KH 18.12.2023 § 365
4064/08.01.00.01/2023

Valmistelija kehitysjohtaja Sampo Kangastalo

Väylävirasto pyytää lausuntoja luonnoksesta valtion väyläverkon investointiohjelmaksi vuosille 2025-2032.

Väylävirasto laatii vuosittain valtion väyläverkon 8-vuotisen investointiohjelman osana valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman, Liikenne 12 –suunnitelman, toimeenpanoa.

Investointiohjelmassa esitetään lähivuosien tärkeimmät liikenneinfrahankkeet, jonka talouskehyksen määrittelee Liikenne 12-suunnitelma. Vuosia 2025-2032 koskeva investointiohjelma on Väyläviraston tietoon perustuva ehdotus uusien rata-, maantie- ja vesiväylähankkeiden toteuttamisesta ja niiden vaikutuksista. Väyläverkon investointiohjelma sisältää kehittämishankkeita, isoja peruskorjaushankkeita ja hankekokonaisuuksia sekä pienempiä parantamishankkeita.

Väylävirasto pyytää avoimella lausuntopyynnöllä vuosittain päivitettävästä investointiohjelmasta lausuntoja, joiden kautta tulee esille sidosryhmien tietoa ja näkökulmia investointiohjelmaan liittyen. Pyydämme tarkastelemaan investointiohjelman luonnosta seuraavassa esitettyjen kysymysten kautta.

Väylävirasto pyytää jatkotyön pohjaksi lausuntoja erityisesti seuraavista asioista:

1. Onko mielestänne investointiohjelmassa kokonaisuutena onnistuttu vastaamaan sille asetettuihin tavoitteisiin ja muuttuneeseen toimintaympäristöön?
2. Ovatko investointiohjelman perustelut vaikutusten kautta tasapuoliset ja selkeät?
3. Miten muuttaisitte investointiohjelmaa Liikenne 12 mukaisen liikennemuotokohtaisen talouskehyksen puitteissa ja miten perustelette muutosten paremmat vaikutukset?
4. Miten kehittäisitte investointiohjelman laatimisen prosessia, sen päivittämistä ja seurantaa?
5. Minkä investointiohjelman ulkopuolisten kohteiden suunnittelua tulisi vaikuttavuuden perusteella edistää lähivuosina?
6. Miten muuten haluatte kommentoida investointiohjelmaa?

Lausunnot pyydetään toimittamaan viimeistään 22.12.2023.

Väylävirasto pyytää toimittamaan lausunnot Lausuntopalvelun kautta, www.lausuntopalvelu.fi. Lausunnon antaakseen vastaajan tulee

rekisteröityä ja kirjautua Lausuntopalvelu.fi:hin.

Lausuntopyyntö liitteineen on kokonaisuudessaan nähtävillä lausuntopalvelu.fi -portaalissa.

Valmistelijan esitys Tornion kaupungin vastauksiksi:

1. Onko mielestänne investointiohjelmassa kokonaisuutena onnistuttu vastaamaan sille asetettuihin tavoitteisiin ja muuttuneeseen toimintaympäristöön?

Viimeisen kahden vuoden aikana toimintaympäristö on muuttunut Euroopassa dramaattisesti ja tällä on jo lyhyellä ajanjaksolla ollut merkittäviä vaikutuksia Suomen liikennejärjestelmään, suunniteltuihin liikenneinvestointeihin sekä liikenneyhteystarpeisiin.

Tästä johtuen on ensi arvoisen tärkeää, että Liikenne 12 -suunnitelma ja sitä myötä myös valtion väyläverkon investointiohjelma ajantasaistetaan mahdollisimman pian vastaamaan nykyistä toimintaympäristöä. Lähivuosina esimerkiksi huoltovarmuus sekä kansainväliset liikenneyhteydet länteen (Ruotsi, Norja) noussevat entistä suurempaan painoarvoon.

Sinällään nyt lausuntokierroksella oleva investointiohjelma on varsin kattava. Jatkuvuuden kannalta on tärkeää, että ohjelman perustana on jatkossakin monivuotinen ajantasainen suunnitelma (Liikenne 12).

2. Ovatko investointiohjelman perustelut vaikutusten kautta tasapuoliset ja selkeät?

Liikenneinvestointeja suunniteltaessa ja niistä päätettäessä tulee hankkeita arvioida jatkossa aiempaa kokonaisvaltaisemmin. Tämä ei ole aina toteutunut, kun on arvioitu varsin yksipuolisesti hankkeiden kustannus-hyöty suhteita ja menneeseen kehitykseen perustuvia väestö- ja liikenne-ennusteita.

Lapissa väestömäärä on etelää merkittävästi alhaisempi, mutta yksittäinen liikenneinvestointi voi siitä huolimatta olla kansallisesti erittäin merkittävä ja kokoaan suurempi esimerkiksi Suomen kansainvälisen saavutettavuuden ja huoltovarmuuden varmistamisen näkökulmasta (Esimerkiksi Tornio-Haaparanta ratayhteys, valtatie 21).

3. Miten muuttaisitte investointiohjelmaa Liikenne 12 mukaisen liikennemuotokohtaisen talouskehityksen puitteissa ja miten perustelette muutosten paremmat vaikutukset?

Tornion liikenteellistä asemaa rajakaupunkina tulee turvata ja kehittää kaikki liikennemuodot huomioiden (maantieyhteydet, ratayhteydet, vesiväylät, lentoliikenne). Tornion rajanylityspaikat ovat kansallisesti merkittäviä liikenneväyliä Eurooppaan ja niiden rooli korostuu erityisesti kriisiaikoina.

Myös Suomen länsirajaa myötäilevien liikenneyhteyksien (Tornio-Kolari radan sähköistäminen, Vt. 21) rooli tulee

nostaa nykyistä korkeammalle kansallisia liikenneinvestointeja priorisoitaessa.

4. Miten kehittäisitte investointiohjelman laatimisen prosessia, sen päivittämistä ja seurantaa?

Tiivis vuoropuhelu on tärkeää eri intressiryhmien kesken myös jatkossa.

5. Minkä investointiohjelman ulkopuolisten kohteiden suunnittelua tulisi vaikuttavuuden perusteella edistää lähivuosina?

Tornion Röyttän sataman ja satamayhteyksien kehittämistä tulee jatkaa niin vesiväylien kuin ratayhteyksienkin osalta. Elijärvi-Röyttä radan sähköistäminen sekä mahdollinen Ruotsin raide rajalta Röyttään.

Valtatie 21 tulee perusparantaa koko pituudeltaan Tornion Kilpisjärvelle. Tässä yhteydessä on kehittämistarpeita myös jkpp-väylillä ainakin Tornion pohjoispuolella (mm. Kukkola-Karunki).

Tornio-Kolari rataosuus tulee sähköistää ja jatkotoimenpiteenä selvittää tulevien vuosikymmenten jatkoyhteystarpeita Ruotsiin ja Norjaan.

Torniossa on parhaillaan käynnissä viisi tuulivoimaosayleiskaavahanketta, joiden ansiosta vihreän sähkön ja vedyn tuotannolla voidaan katsoa olevan suuri potentiaali alueen työpaikkojen kasvuun. Tuulivoimahankkeiden vaikutuksesta on Vt 29 Perämerentie pohjoispuolelle käynnistynyt vihreän vedyn tuotantoon ja sen jatkojalostukseen tähtäävä Kyläjoen teollisuusalueen asemakaavoitus (150 ha) loppuvuodesta 2023.

Asemakaavoitettavalle alueelle on tehty kolme vihreän vedyn tuotantoon liittyvää suunnitteluvarausta, yhteensä 110 ha alalle. Tämän lisäksi kyseisen alueen itäpuolelle on suunnitteilla laaja 100 ha:n aurinkovoimapuisto.

Länsi-Lapin Maakuntakaavassa asemakaavoitettava alue sijoittuu työpaikka-alueelle TP 604 Kyläjoki ja Tornion yleiskaavassa alueelle on osoitettu asemakaavoitettavaksi tarkoitettu palveluiden ja hallinnon alue P-1.

Asemakaavoitettavan alueen saavutettavuuden varmistamiseksi tulee Vt 29 Perämerentien ylittävälle Laivajärventielle toteuttaa liittymät sekä Kemien että Tornion suunnasta. Rataverkkohankkeissa mahdollinen uusi ratalinjaus on syytä nostaa esille maakunta- ja yleiskaavassa osoitetun mukaisesti.

6. Miten muuten haluatte kommentoida investointiohjelmaa?

Ei lausuntoa

Päätösehdotus	Päätetään toimittaa Väylävirastolle edellä oleva Tornion kaupungin lausuntona luonnoksesta valtion väyläverkon investointiohjelmaksi vuosille 2025-2032.
Päätös	<p>Hyväksyttiin lisäyksellä, että lausuntoon sisällytetään Meri-Lapin seutuhallituksen vastaavasta lausunnosta seuraavat kohdat:</p> <p>TEN-T kattavaa verkkoa tulisi täydentää sisällyttämällä siihen VT 21 (E8 Tornio-Enontekiö-Tromssa) ja Kolari (-Tromssa)-raideyhteys. Molemmat yhdessä mahdollistaisivat maayhteyden Jäämerelle ja samalla avaisi CEF-rahoitusinstrumentin käytön myös näille yhteyksille (kohtaan 5).</p> <p>Investointiohjelmaan tulee sisällyttää kevyenliikenteen väylä Laivaniemi-Kaakamo (kohtaan 5).</p> <hr/>